నష్టపరిహారం

'రోషన్'

ప్రింగుడోరు తెరుచుకొని లోపలి గదిలోకి అడుగుపెట్టిన సుపర్ణ అప్రయత్నంగానే అడుగు వెనక్కి వేసింది. 'అన్నయ్యా!' అనుకుంటూ.

చప్పుడుకు తలత్రిప్పి చూశాడు డాక్టర్ కృష్ణమోహన్.

చప్పున సువర్ణ కళ్లల్లో నీళ్లు తిరిగాయి. చిన్నగా నవ్వింది.

మొహం తిప్పేసుకున్నాడు కృష్ణమోహన్.

'నీ విజిటింగ్ కార్డు చూస్తూనే కొద్దిగా అనుమానించానుగాని నువ్వే అని అనుకోలేదు. యింతకూ ఏవిషయం కన్సల్టు చెయ్యాలని వచ్చావు?'

చిన్నబుచ్చుకున్న మొహంతో మాటా పలుకూలేకుండా అల్లాగే నిల్చుండిపోయింది సుపర్ణ.

'రియల్లీ అయామ్ సో సారీ మిసెస్ హరిప్రసాద్. క్షమించాలి. యిలా వచ్చి కూర్చోండి.' కుర్చీ చూపించి ఎదురుగా వున్న పుస్తకంలోని పేజీలను త్రిప్పుతూ అన్నాడు కృష్ణమోహన్.

'అన్నయ్యా! నేను...నేను నీ చెల్లాయిని...'

చివ్వున తల ఎత్తాడు కృష్ణమోహన్.

'మా చెల్లాయి చనిపోయి చాలరోజా లయిపోయింది. పైగా యింకోవిషయం. యిది నా కన్సల్టింగ్ రూము. నేను యిక్కడ డాక్టరునేగానీ ఎవ్వరికీ అన్నయ్యను కాను.' గంభీరంగా చెప్పాడు కృష్ణమోహన్.

గుండెల్లో పొంగుతున్న బాధంతా కన్నీళ్ళరూపంలో రాబోయిందిగాని అభిమానం అడ్డొచ్చింది. కన్నీళ్ళను అదిమి పట్టి వెళ్ళి కూర్చుంది సుపర్ణ.

'మీ 'శ్రీవారికి' ఏం జబ్బు?' అదో విధంగా 'శ్రీవారు' అనేచోట వ్యంగ్యంగా

వత్తి పలికాడు కృష్ణమోహన్.

అతడి మాటల్లోని వ్యంగ్యాన్ని గుర్తించినా వూర్కుండిపోయింది సువర్ణ.

'కాన్సర్' అతి మెల్లిగా, శాంతంగా అంది సువర్ణ.

ఎదురుగ్గావున్న పేపరుమీద ఏదో వ్రాస్తున్నట్లు అభినయిస్తున్న వాడల్లా చటుక్కున తలెత్తాడు కృష్ణమోహన్.

తల దించుకొని కూర్చున్న సువర్ణ తెల్లటి పాపిటలోని ఎర్రటి కుంకుమ మరింత ఎర్రగా కన్పించింది.

చెల్లెలి ముఖాన్ని తేరిపార చూడాలనుకుంటూవుంటేనే సువర్ణ తలెత్తింది.

అతి ప్రయత్నం మీద బలవంతంగా చూపుల్ని త్రిప్పేసుకున్నాడు కృష్ణమోహన్.

బ్యాగ్ తెరిచి మడతపెట్టి వున్న లేత నీలంరంగు పల్చటి కాగితాన్ని తీసియిచ్చింది సువర్ణ.

కావల్సినంత నిర్లక్ష్యాన్ని ప్రదర్శిస్తూ అందుకుని విప్పాడు కృష్ణమోహన్.

బొంబాయిలోని డాక్టరు జగన్మోహన్ వ్రాసియిచ్చిన రికమెండేషను లెటర్ అది.

పూర్తిగా చదివి తిరిగి యిచ్చేస్తూ అన్నాడు కృష్ణమోహన్.

'అయామ్‌సారి! ఈ కేసు నేను హ్యాండిల్ చెయ్యలేను' అని.

తలెత్తి సూటిగా కృష్ణమోహన్ కళ్లల్లోకి చూసింది సువర్ణ.

'అన్నయ్యా!' ఆర్ద్రంగా పిలిచింది.

'అయామ్ వెరీసారి' నాటకంలోని పాత్రలా చెప్పేసి లేచినిల్చున్నాడు కృష్ణమోహన్.

'మీరు మరో డాక్టరును కల్సుకోండి.' అన్నాడు.

తెలియకుండానే సువర్ణ చెంపమీదకు నీళ్లు జారాయి.

'నువ్వు చనిపోయిందనుకున్నా నేను చనిపోలేదన్నయ్యా. నేను యింకా బ్రతికే వున్నాను. వారిని బ్రతికించన్నయ్యా!'

కళ్లుత్రిప్పి చూశాడు కృష్ణమోహన్,

'బ్రతికించడానికి నేనేమన్నా దేవుణ్ననుకుంటున్నావా? ... మామూలు డాక్టర్ని. మానవ మాత్రుణ్ని.'

'నువ్వలా అనడానికి వీల్లేదు.'

'హుఁ' చిన్నగా నవ్వాడు కృష్ణమోహన్, 'ఎందుకు వీల్లేదు? నాకిష్టంలేని కేసును ఏనాడూ తీసుకోను నేను. నా యింట్లోంచి అడుగుపెట్టిన మరుక్షణమే నాయింట్లో నీకు స్థానంలేకుండా పోయింది. మర్చిపోయిన సంబంధ బాంధవ్యాల్ని గుర్తు చేసుకోడానికి నాకు వ్యవధి లేదు. నువ్వు మరో డాక్టరును చూసుకుంటే చాల సంతోషం.'

సువర్ణ కళ్లు ఎర్రబడ్డాయి అయినా మెల్లిగా అంది.

'సరె నేను నీ చెల్లాయిగా అర్థించడం లేదు. చావు బ్రతుకుల్లోవున్న ఓ పేషంటు భార్యగా పసుపు కుంకుమలకోసం ఆరాటపడే ఓ స్త్రీగా ప్రార్థిస్తున్నాను.'

నిర్లక్ష్యంగా నవ్వాడు కృష్ణమోహన్.

'నీ పసుపు కుంకుమల్ని కాపాడేందుకు నేను దేవుణ్నికానని ముందే చెప్పాను. మామూలు డాక్టర్ని,నీ భర్తకు ఆయుష్షు లేకపోతే నేనేం చేసినా చస్తాడు. ఆయుష్షు వుండి నేను చూడకపోయినా బ్రతుకుతాడు. అయినా నేను కేసు తీసుకోనప్పుడు నాకెందుకిదంతా? నేను తీసుకోవడంలేదు.' ఖచ్చితంగా చెప్పేశాడు కృష్ణమోహన్.

'అంతేనా?

'అంతే!'

రోషంగా చూసింది సువర్ణ.

'ఛీ! నువ్వు డాక్టరువేకాదు మనిషివి కూడ కాదు. డాక్టరు చెయ్యవలసిన విద్యుక్త ధర్మమేకాదు మనిషికుండవలసిన మానవత్వంకూడ లేదు. వంతాల కోసం ఓ నిండు ప్రాణంపోతూవున్నా చూడగలవు. ఒకవేళ ఆయనచస్తే...' గొంతు వణికింది సువర్ణకు. 'ఉహుఁ ఆయన్ను చావనివ్వను. వస్తాను.' విసురుగా గుమ్మం అవతల అడుగు పెట్టబోతున్నది 'సువర్ణా!' అన్న పిలుపుకు చటుక్కున ఆగి వెనక్కితిరిగి చూసింది.

అవతల గుమ్మంవైపు ఆర్ద్రనయనాలతో వదిన నిల్చొనివుంది. చెలియలికట్టతెగిన సముద్రుడిలా పొంగింది దుఃఖం సువర్ణకు.

క్షణంలో 'వదినా! అంటూ వాలిపోయేదే దూరంగా నిల్చున్న కృష్ణమోహన్ మాటలతో ఆనకట్ట వెయ్యకపోయివుంటే.

'పద్మా! అది నా చెల్లాయి సువర్ణ కాదు. మిసెస్ సువర్ణా హరిప్రసాద్... నాదగ్గిరకి వచ్చే ప్రతిపేషంటుతో నువ్వి మాట్లాడటం నాకు నచ్చదు.' గంభీరంగా అన్న కృష్ణమోహన్ మాటలు ఎక్కడివారి నక్కడే నిలబెట్టేశాయి.

కళ్లెత్తి కృష్ణమోహన్‌వైపు చూసిన సువర్ణ అప్రయత్నంగానే అనుకుంది.

'అన్నయ్య...అంత సున్నిత హృదయుడైన అన్నయ్య... 'చెల్లాయ్! నువ్వు లేకపోతే ఈ అన్నయ్య లేడమ్మా!' అనే అన్నయ్య యింతగా మారిపోయాడా?'

'పద్మా! నువ్వు లోపలికివెళ్లు.' అన్న కృష్ణమోహన్ మాటలకు మరీ ఈ లోకంలోకి వచ్చింది సువర్ణ.

కళ్లు తుడుచుకుంటూ లోపలికెళ్ళిపోయింది పద్మ.

చిన్నగా నిట్టూర్చి గుమ్మం అవతల కాలుపెట్టింది సువర్ణ. పదేళ్లకుముందు కూడ యిల్లాగే నిట్టూర్చి కాలు బయట పెట్టింది. కాని యిప్పుడు అంతకంటె భారమైన హృదయంతో గిజగిజలాడి పోతోంది.

ఎదురుగ్గా వస్తున్న టాక్సీని ఆపి ఎక్కికూర్చుంది. వద్దనుకున్నా కృష్ణమోహన్ కఠినమైన మాటలే గుర్తుకురాసాగాయి.

'నిజంగా అన్నయ్య మరీ యింతగా మారిపోయాడా?' నమ్మశక్యం కానట్టు తనలోతనే గొణుక్కుంది.

సరిగ్గా పదేళ్లకు ముందు...

* * *

'వదినా! ఒక్కసారి యిలా వస్తావా!' మధ్యహాల్లో కూర్చొని క్షణంముందు కాళ్లకు పెట్టుకున్న పట్టీగజ్జెల అందాన్ని అవి తన పచ్చని పాదాలకు అదనంగా యిస్తున్న అందాన్ని తనివితీరా చూసుకుంటూ ఓ కేకవేసింది సువర్ణ.

లోపలివైపు ఓసారి చూపులు పారించి మరీ పాదాలవైపు చూసుకుంది. పల్చటి తెల్లటిపాదాలు సన్నటి పొడవైన వ్రేళ్లు. గులాబీ రంగులోవున్న గోళ్లకి ఎర్రటి క్యూటెక్సు వెయ్యడంవల్ల మరింత అందంగావున్నాయి. పట్టీగజ్జెల అందంతో యింకా అందంగా వున్నాయి పాదాలు.

తనపాదాల్ని, గజ్జెల్ని చూసుకొని తనే మురిసిపోసాగింది. పట్టుపరికిణీ కుచ్చెళ్లని మడమలమీదికి అలా ఎత్తిపాదాల్ని చూసు

కుంది. అలా లేచి అటునుండ యిటు; యిటు నుండి అటు ఒయ్యారంగా నాల్గు అడుగులు వేసింది. లయబద్ధంగా అయిన గజ్జెల శబ్దానికి తనే నవ్వుకుంది.

అంత సంతోషాన్ని తను ఒక్కతే భరించలేక మరీ యింకోకసారి కేకవేసింది 'వదినా?' అని.

పద్మ సువర్ణకంటే ఓ రెండు మూడేళ్ళే పెద్దదయినా సువర్ణకు తనలో మాతృమూర్తిని చూపించింది. పండ్రెండేళ్ళ వయసులో వున్నప్పుడే తల్లిపోయినా, యిరవై ఏళ్ళ కృష్ణమోహన్ తన ప్రేమతో తండ్రినీ, తల్లినికూడ మరిపించాడు.

సువర్ణ ఒక్కక్షణం అలిగితే కృష్ణమోహన్‌కు ప్రపంచమే ఆగిపోయినట్లు తోచేది.

సువర్ణ ఏదో పిక్చరుచూసి అందులో హీరోయిన్ వేసుకున్న గజ్జెల్ని చూసి, 'అవి బావున్నాయి కదన్నయ్యా!' అన్నందుకు మరుసటిరోజు సాయింత్రానికంతా చెల్లెలి పాదాల్ని గజ్జెలతో అలంకరించవేశాడు.

'ఛ! ఎంతసేపు పిలిచినా ఏం చేస్తున్నావు వదినా?' అందంగా విసుక్కుంటూ తలెత్తిన సువర్ణకు గుమ్మంలో నిల్చున్న వ్యక్తి కన్పించాడు

మడమల మీదకువున్న పరికిణీ కుచ్చెళ్లను చటుక్కున పాదాలమీదకు తోసేసి లేచి నిల్చుంది సువర్ణ.

ఎదురుగ్గా నిల్చున్న వ్యక్తి ఎంతసేపటి నుండి గమనిస్తున్నాడో చిన్నగా నవ్వుతున్నాడు.

సువర్ణ మొహం చిట్లించుకుంది. కట్టిగానే అడిగింది.

'ఎవరు కావాలండీ మీకు?' అని.

అటువైపు వ్యక్తి చిరునవ్వు నవ్వడం మానలేదు.

'కృష్ణమోహన్ వున్నాడా?'

ఆశ్చర్యంగా చూసింది సువర్ణ.

యింతకుముందు కృష్ణమోహన్ కోసం ఎవరు వచ్చినా 'డాక్టరుగారు వున్నారా?' అనో, 'బాబుగారు వున్నారామ్మా?' అనో అడిగేవాళ్ళేగాని మరి యింత యిదిగా, అందులో ఏకవచన ప్రయోగంతో పిలిచే వాళ్ళు ఎవ్వరూ లేరు. మరి...

మెల్లిగా అంది. 'లేరు. హాస్పిటల్‌కెళ్ళాడు' అని.

'ఓహ్!' వాచీ చూసుకున్నాడు అతను.

'మరీ ఎప్పుడు వస్తాడు?'

'ఆరుగంటల తర్వాత......'

'అయితే తర్వాతే వస్తాను చెప్పండి.' అంటూనే మరింకోమాట అడిగేందుకు వ్యవధి అయినా యివ్వకుండా గబగబా అడుగులు వేసుకుంటూ వెళ్ళిపోయాడతను.

వెళ్తున్న అతన్నే చూస్తూ నిలబడిపోయింది సువర్ణ.

రాత్రి కృష్ణమోహన్ రాగానే చెప్పింది.

'ఎవరమ్మా అతను?' నవ్వాడు కృష్ణమోహన్.

'నాకేం తెలుసు?' 'చెప్పండి' అన్నాడు. చెప్పాను. భలే గమ్మత్తయిన మనిషిలా వున్నాడులే. మొహాన చిరునవ్వుని మాత్రం మాసిపోనివ్వలేదు.'

'పేరడిగావా?'

'ఊహు. అడగలేదు... అసలు ఆయన చెప్పందే.'

'బాగుంది. నువ్వు అడగిందే నాపేరు 'యిదీ' అని ఎవరైనా చెప్పుకుంటారామ్మా.'

'ఎందుకు చెప్పుకోరు? నీదగ్గరికివచ్చే పేషంట్లందరూ 'నాపేరు యిదీ. యిలా నేను వచ్చిపోయానని బాబుగారికి చెప్పండమ్మా.' అని చెప్పరూ?'

'బహుశా యితను పేషంటు కాదేమో.'

పకపకా నవ్వింది సువర్ణ.

'యింకా మేలు. పేషంటేమిటి ఖర్మ చిన్న వస్తాదులా వున్నాడేల్లే.'

బయట స్కూటర్ ఆగినచప్పుడుకు యిద్దరూ తలత్రిప్పారు.

'అరె! మనిషి స్కూటర్ మీదొచ్చాడే?' కళ్ళు విచిత్రంగా తిప్పింది సువర్ణ.

సువర్ణ మాటల్ని కృష్ణమోహన్ విన్నాడో లేదో గాని జవాబేం చెప్పకుండా బయటికి వెళ్ళిపోయాడు.

'కమాన్! కమాన్ భాయ్! నువ్వేనన్న మాట వచ్చింది. మా చెల్లాయి వర్ణించి వర్ణించి చెప్తూ వుందిలే నీ ఆకార విశేషాల్ని...' అంటూనే లోపలికి తీసుకొచ్చాడు.

లేచి నిల్చుంది సువర్ణ.

చిన్నగా నవ్వాడు హరిప్రసాద్.

కృష్ణమోహన్ సువర్ణను, పద్మను కూడ పరిచయం చేశాడు.

చిన్ననాటి ముచ్చట్లన్నీ అయిపోయింతర్వాత వెళ్ళడానికి లేచి నిల్చున్నాడు హరిప్రసాద్.

'అప్పుడే వెళతావేమిట్రా! కూర్చో. భోంచేసి వెళ్ళువుగానిలే' అన్నాడు కృష్ణమోహన్.

'అవునండీ. భోజనాల సమయంలో వూర్కే వెళ్ళిపోవడం ఎందుకు? భోంచేసి వెళ్ళండి' అంది పద్మావతికూడ.

యిబ్బందిగా చూశాడు హరిప్రసాద్.

'వద్దు మోహన్! నాకు అలవాటు లేదు. ప్లీజ్! మరేం అనుకోకు. వెళ్తాను.'

కొద్దిగా ఆశ్చర్యంగా చూశాడు కృష్ణమోహన్.

'అరె. నువ్వింకా మారలేదేమిట్రా. నువ్వో ఫూల్‌వి. మా యింట్లో అల్లాంటి ఆచారాలేం లేవు. పద పద...పద్మా! వడ్డించు త్వరగా' అని లోపలికి కేకేశాడు.

యిక మరి బావుండదని భోజనానికూర్చొన్నాడన్న మాటేగాని ఫ్రీగా తినలేకపోయాడు హరిప్రసాద్.

హరిప్రసాద్ వెళ్ళిపోయాక చిలిపిగా అంది సువర్ణ.

'అదేమిటన్నయ్యా! నీ ఫ్రెండు మరి మొహమాటస్థుడిలా వున్నాడే. 'ఎంత మొహమాటమైనా మరీ యింత అన్నం వేస్టు చేసిపోతాడా?' అంది.

'ప్చ్! వాడో నష్టజాతకుడులే.' కొద్దిగా విటూర్చాడు కృష్ణమోహన్,

ఆశ్చర్య పోయింది సువర్ణ,

తెల్లగా, పొడుగ్గా, బలంగా ఆరోగ్యంగా వుండి, లక్షణంగా యింజనీరు వుద్యోగం చేసుకుంటున్న ఆ వ్యక్తి నష్టజాతకుడా?' అని.

ఎంత ఆలోచించినా అర్థం కాలేదు సువర్ణకు.

'ఒకవేళ ప్రేమించి పెళ్ళిచేసుకుంటె భార్య చనిపోయిందేమో!' తన ఆలోచనకు నవ్వుకుంది సువర్ణ.

మరీ అంత అందమైన మనిషి నష్టజాతకుడంటె కాస్త జాలికూడ వేసింది,

రానురాను హరిప్రసాద్ రాకపోకలు ఎక్కువయ్యాయి. ఆరని జ్యోతిలాగ ఎప్పుడూ చిరునవ్వు నవ్వుతూ వుండే హరిప్రసాద్ మొహంలో వెతికి చూద్దామన్నా ఓ మలినరేఖ కూడ కన్పించేదికాదు. ఒక్క క్షణం కూడ అతనిమొహం బాధగా వుండేదికాదు. 'యితనికేం బాధలులేవే! మరి అన్నయ్య నష్టజాతకు డన్నాడేం?' అనికూడ అనుకుంది చాలసార్లు.

ఓ రోజు సాయంత్రం ఆవరణలో కుర్చీలు వేసుకొని చల్లగాలిలో కూర్చున్నారు అందరూ.

మాటలమధ్యలో వున్నట్టుండి అడిగాడు కృష్ణమోహన్.

'యింకా ఎన్నాళ్ళురా యీ బ్రహ్మచారి జీవితం? హాయిగా పెళ్ళి చేసుకోరాదూ?' అంటూ.

చిన్నగానవ్వి వూరుకుండి పోయాడు హరిప్రసాద్.

సుపర్ణ మాత్రం ఆశ్చర్యపోయింది.

'యించుమించు అన్నయ్య వయసులో వున్న యీయన యింకా పెళ్ళి చేసుకోలేదా?' సోని.

ఆ రోజురాత్రి పద్మావతి అడిగింది.

'మీ ఫ్రెండుకు అమ్మాయి లెవరూ దొరకలేదా? లేక తన అందానికి సరైన అమ్మాయి యింకా కన్పించలేదా?' అని.

కృష్ణమోహన్ నిట్టూర్చాడు.

'లోకం ఒక్క అందాన్ని, గుణాన్ని, చదువునేకాదు, దమ్మిడీ విలువలేని కులగోత్రాల్ని కూడ చూస్తుంది. అందు కోసమే వాడికింకా పెళ్ళికాలేదు.'

'అంటే!' అర్థం కానట్టు చూసింది పద్మ.

'అంటే, ఏంలేదు. వాడికి అమ్మా నాన్న ఎవ్వరూలేరు. అనాథాశ్రమంలోనే పెరిగాడు; తెలివైనకుర్రాడు కాబట్టి అనాథాశ్రమం వాళ్ళే యస్. యస్. యల్. సి. వరకు చదివించారు. మెరిట్ స్కాలర్‌షిప్పుతో కాలేజీలో చేరాడు. అక్కడ నాకు వాడితో పరిచయం అయ్యింది. మారూములోనె వుండేవాడు మంచి యింటలిజెంట్ ఫెలో. మంచి సంస్కారవంతుడు కూడ. తన హృదయంలో అగాధాలున్నా ఎప్పుడూ పైకి నవ్వుతూ వుండేవాడి మనస్తత్వం నాకు మరీ నచ్చింది. యిద్దరం మంచి ఫ్రెండ్సుగా మారిపోయాం. తర్వాత వాడు బి. ఇ. లో చేరాడు. నేను యం. బి. లో చేరాను. వాడి హాస్టలు, నా హాస్టలూ వేరయినా ఆదివారాలు టవున్‌లో కలుసుకునేవాళ్ళం. వాడికి మెరిట్ స్కాలర్‌షిప్పువున్నా అప్పుడప్పుడు డబ్బు అవసరమయ్యేది. వాడికి నేను సర్దేవాణ్ణి. యిప్పుడు వాడు యింజినీరైనా వాడికి పిల్లనిచ్చేందుకు భయం.' మెల్లిగా చెప్పాడు కృష్ణమోహన్..

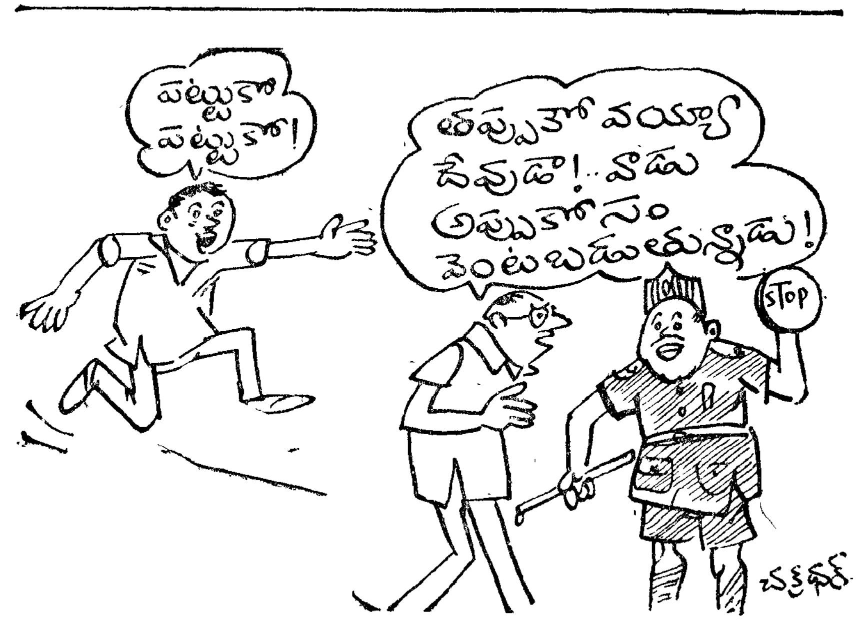

కృష్ణమోహన్ విషాదగాథతో వాతావరణం కాస్త గంభీరంగా మారిపోయింది.

'ఏమిటో నమ్మలేకుండా వున్నాను' బాధగా అంది పద్మ.

సుపర్ణ అసలే నమ్మలేక పోయింది.

పడుకున్నా కృష్ణమోహన్ చెప్పిన విషయాలే జ్ఞాపకం వస్తున్నాయి.

'అయితే హరిప్రసాద్ అనాథా?' పదే పదే అనుకుంది. కాని నమ్మలేకపోతూ వుంది. తెల్లటి పాలరాతి విగ్రహంలా, హుందాగా వున్న అతను ఓ అనాథ యువకుడా?...పాపం హరిప్రసాద్ పైకి నవ్వుతూవున్నా మనసులో ఎంత బాధ అనుభవిస్తున్నాడో.'

ఆ క్షణంలోనే హరిప్రసాద్ అంటె ఓ విధమైన భావం నాటుకుపోయింది.

ఆ మరుసటిరోజు హరిప్రసాద్ వచ్చాడు. ఆ మరుసటిరోజు కూడ వచ్చాడు. ఆ తర్వాత చాలాసార్లు వచ్చాడు. ప్రతి నిముషం అతన్ని పరీక్షగా చూసేది సుపర్ణ. అతనిలో ఏలాంటి అవలక్షణం కన్పించకపోగా అదోవిధమైన ఆప్యాయత కూడా కలగసాగింది.

ఆ రోజు సాయంత్రం కృష్ణమోహన్ యింట్లో లేనందుకు హరిప్రసాద్ కూడ రాలేదు...రాత్రి కృష్ణమోహన్ యింటికి వస్తూనే ఓ వార్త అందజేశాడు.

వివరాలన్నీ చెప్తూవుంటే దిగ్భ్రాంతురాలై వినసాగింది సుపర్ణ.

'వాళ్ళు ఎంత లక్షాధికారులైతేనేం. వాళ్ళబ్బాయి మన్మధుడైతేనేం? మన సుపర్ణలాంటి అమ్మాయి వాళ్ళకి దొరకవద్దా ఏమిటీ? కళ్ళకద్దుకొని మరీ చేసుకుంటారు. నిజం. మర్చిపోయాను. వాళ్ళు వచ్చే సోమవారం మనింటికి వస్తారట. ఆ తర్వాతే జరగవలసిన మాటలు.' సుపర్ణను చూసి చిన్నగా నవ్వాడు కృష్ణమోహన్.

ఏం చెప్పాలో తోచలేదు సుపర్ణకు.

త్వరగా తినేసి తన గదిలోకి వెళ్ళి పడుకుంది. తెలియనిబాధ ఏదో గుండెల నావరించుకుంది. తను ఆ పెళ్ళి చేసుకోలేదు. ఆ పెళ్ళే కాదు మరింకే పెళ్ళి చేసుకోలేదు.

అస్పష్టంగా తన మనసులో కదులాడే హరిప్రసాద్ మూర్తిని తప్ప మరింకెవర్నీ

పెళ్ళాడలేదు. కాని అన్నయ్యతో ఎలా చెప్పడం ? చెప్తే కాదంటాండా? అయినా హరిప్రసాద్‌కేం తక్కువ ? లక్షాధికారి కాకపోవచ్చు కాని తనను పువ్వుల్లో పెట్టి చూసుకునే తాహతు వుంది. యింకా ఏం కావాలి?...అన్నయ్య హరిప్రసాద్ కులాన్ని చూస్తాడా?...... డాక్టరు చదువు చదివి కులాలు, మతాలు వుత్త నాన్సెన్స్ అని మాట్లాడే అన్నయ్య కూడ కులం చూస్తాడా?...వుహు. అన్నయ్య నామాట వింటాడు. హరిప్రసాద్‌తో నా వివాహానికి అడ్డు పెట్టడు' రాత్రంతా ఏమేమో ఆలోచించి తెల్లారే సమయంలో కళ్ళు మూసుకుంది సువర్ణ.

లేచేసరికి కృష్ణమోహన్ హాస్పిటల్ వెళ్ళిపోయాడు.

సాయంత్రం అలవాటు ప్రకారం హరిప్రసాద్ యింటికివచ్చాడు. హరిప్రసాద్‌ను యింకా పరీక్షగా చూసింది సువర్ణ. ఆ సన్నటి కన్నుల్లో నిర్మలత్వమే వుందిగాని ఎక్కడా మలినఛాయలులేవు. కాస్తమోటు దేలిన పెదవులమీద పవిత్రమైన చిరుదరహాసమేవుందిగాని విషపుఛాయలులేవు. గుండె దిటవుచేసుకుంది సువర్ణ.

రాత్రి భోజనాలుచేసే సమయంలో మరీ చెప్పాడు కృష్ణమోహన్ పెళ్ళి చూపుల గురించి. యిదే సమయమనుకుంది సువర్ణ.

మెల్లిగా అంది. 'నాకు ఆ పెళ్ళి యిష్టం లేదన్నయ్యా'. అని.

'అదేమిటమ్మా. చూడనైనా లేదే?' ఆశ్చర్యంగా అన్నాడు.

తలవంచుకుంది సువర్ణ.

'చెప్పమ్మా!' మృదువుగా అడిగాడు కృష్ణమోహన్.

'హరిప్రసాద్...'

కృష్ణమోహన్ చేతిలోని ముద్ద జారిపోయింది. ఒక్కక్షణం నిర్వాంగా వుండి అడిగాడు మెల్లిగా.

'వాణ్ణి చేసుకుంటావా?' చెప్పడంలో ఏదో అపశ్రుతి గోచరించింది సువర్ణకు

యింతదూరం వచ్చాక యిక దాచి ఏం ప్రయోజనం.

'అవునన్నయ్యా!' అంది.

'వాడికి యిన్నాళ్ళవరకు పెళ్ళెందుకు కాలేదో తెలుసా?'

'తెలుసు.'

'తెలిసికూడ...'

తల్లినుండి పిల్లకు పారంపర్యా వుడ్‌వార్డ్స్' వాడుకగా వస్తోంది

మీ శిశువును

వుడ్‌వార్డ్స్

గ్రైప్ వాటర్‌తో

ఆరోగ్యంగాను, ఆనందంగాను వుంచండి

తరతరాలనుంచి తెలివైన తల్లులు తమ శిశువులకు వుడ్‌వార్డ్స్' గ్రైప్ వాటర్‌ను వాడియున్నారు. వుడ్‌వార్డ్స్' కడుపులో కుట్టు నొప్పి, పైత్యం, వాయువు మరియు పళ్ళ వచ్చునప్పటి జబ్బులు, ఈ బాధల నుండి త్వరిత విముక్తి కలిగిస్తుంది.

సురక్షితంగా వుండండి. నిబ్బరంగా వుండండి. సర్వదా ఒక సీసాను దగ్గిరుంచుకోండి.

వుడ్‌వార్డ్స్' గ్రైప్ వాటర్ తెలివైన తల్లులు వంద ఏళ్లకు మించి వాడుచున్నారు.

AT. 30 TL

గమనిక

ఉత్తరాల శీర్షికకి రాసేవారు ఈ కింది నియమాలు పాటించాలని మనవి: 1. ఉత్తరాలు వీలయినంత చిన్నవిగా ఉండాలి 2. రాసేవారి పూర్తి పేరు, చిరునామా ఇవ్వాలి 3. ఇంగ్లీషు లిపిలో అక్షరాలు రాయరాదు 4. కాగితానికి ఒకవయిపునవే రాయాలి. 5. సిరాతోనే రాయాలి. —సం॥

కావలెను

జపాన్ ఆర్టు చీరలు, టెరిలిన్ సూటింగులు, రెడీమేడ్ ఉడుపులు, శాల్వులు, నైలాన్ సాక్సు, వగైరాలకు ఆర్డర్లు పొందుటకై నెలకు రు. 650 జీతముపై లేక మంచి కమిషన్ పద్ధతిమీద సేల్సుమెన్ కావలెను. శాంపిల్సుకు వ్రాయండి.

FOREIGN AGENCIES (66)
Post Box 1456, Delhi—6.

ఉచితం! ఉచితం!! ఉచితం!!!

తెల్లమచ్చలు

ఏ రకం తెల్లమచ్చలైనా సరే వాని రంగు మరియు యొగ్గమచ్చలరంగు, మా ప్రఖ్యాత ఔషధం "డాగ్ వినాశక్" వాడిన యెడల మూడుదినములలో మారును. ఆటుపైన మామూలు చర్మంవలె నుండిపోవును. ప్రచారం కొఱకు 1 సీసామందు ఉచితంగా పంపెదను. వెంటనే వ్రాయండి.

ROUND BHAWAN (DS)
P. O. KATRISARAI (GAYA)

వాయిదా చెల్లింపు పద్ధతిన నెలకు రు. 10 కట్టి ట్రాన్సిస్టర్ పొందండి!

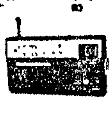

World Famous Powerfull

"నేషనల్ 70" సరికొత్త జపాన్ మోడల్ ఆకర్షణీయమైనది, శొంపి గలది. డయల్‌లైట్‌గల ఆల్‌వరల్డ్ 3 బ్యాండ్ ట్రాన్సిస్టర్. ప్రతి గ్రామానికి పట్టణానికి పంపకలం. త్వరపడండి.

WRITE YOUR LETTER TODAY — MUSIC & SOUND (N) P. BOX 1576, DELHI-6

నష్టజాతకుడు

'ఒక్క కులం తప్ప మనకు దేనిలో తక్కువ కానప్పుడు...'

'హు. కులం. అది ఒక్కటే చాలదూ?'

'కులగోత్రాల్ని ద్వేషించేవాడివి నువ్వు కూడా...' ఆశ్చర్యంగా తలెత్తింది సువర్ణ.

'వాడికోసం నాకులాన్ని పాడుచేసుకోమంటావా? యీపెళ్ళి ఎప్పటికీ జరగదు సువర్ణా! నువ్వు మర్చిపో' ఆజ్ఞాపించినట్లుగానే అన్నాడు కృష్ణమోహన్.

'క్షమించన్నయ్యా!' తలవంచుకునే అంది సువర్ణ.

చివ్వున తలెత్తాడు కృష్ణమోహన్.

'ఒక్క కులమే కాదు సువర్ణా! వాడు సగానికి సగం నా డబ్బుతోనే యింత చదివాడు. అది కూడ జ్ఞాపకం వుంచుకో. అల్లాంటివాడితో నా చెల్లాయి జీవితాన్ని ముడిపెట్టను.'

'నువ్వేమైనా చెప్పన్నయ్యా! నాకు ఆయన నచ్చారు'...ఆయన్నే చేసుకుంటాను.'

'సువర్ణా!' సహించనట్లు అరిచాడు కృష్ణమోహన్.

అంతలోనే తమాయించుకుంటూ అన్నాడు.

'నిజం సువర్ణా! హరిప్రసాద్‌ని ఎప్పుడూ నా స్నేహితుడి దృష్టితోనే చూశానుగాని నాకు కాబోయే 'బావ'గా, నా చెల్లాయి భర్తగా వూహించలేదు. వూహించను కూడ. నా చెల్లాయి జీవితం అల్లాంటి కులగోత్రాలు లేని అనాథతో ముడిపడటం యిష్టంలేదు. పెళ్ళి అంటే యిష్టాయిష్టాలు కాదు సువర్ణా! నూరేళ్ళ పంట. యవ్వనోద్రేకంలో మైమరచి యిచ్చిపుచ్చుకునే మాటలు జీవితాంతం వుండవు. బాగా ఆలోచించుకో సువర్ణా.' చెయ్యి కదుపుతూ అన్నాడు కృష్ణమోహన్.

మరునటిరోజు సాయంత్రం కృష్ణమోహన్ అడిగాడు.

'రేపు సోమవారం పెళ్ళిచూపులకు వాళ్ళు వస్తారు. నీకు యిష్టమేననుకుంటాను చెల్లాయ్!' అని.

ఓ క్షణం తటపటాయించి మెల్లిగా అంది సువర్ణ.

'క్షమించన్నయ్యా! నా అభిప్రాయం మారదు.'

కొద్ది క్షణాలు ఎవ్వరూ మాట్లాడలేదు.

సువర్ణ హరిప్రసాద్ విషయం చెప్పినప్పట్నుండి పద్మ బెదిరిపోయింది. హరిప్రసాద్ ఎంత కలిసిపోతున్నా తమ యింటి అల్లుడి స్థానాన్ని యివ్వలేదు. అలాగని కన్నకూతురి కంటే ఎక్కువగా ప్రేమించిన సువర్ణ యిల్లు విడిచి పోవడం కూడ యిష్టంలేదు. ప్రొద్దుట్నుండి ఎన్ని పాఠాలు నేర్పినా సువర్ణ మరీ మొదటికి వచ్చేసరికి బాధపడింది పద్మ.

కృష్ణమోహన్ అన్నాడు.

'సరే. నీ యిష్టం. కాని ఒక్కమాట. నువ్వు యీ యింట గడప దిగిన తర్వాత యీ యింటి కూతురివి కాదు. నా చెల్లాయి...చనిపోయిందనే అనుకుంటాను.' గంభీరంగా అన్నాడు.

కళ్ళ నిండుకు నీళ్ళు వచ్చాయి సువర్ణకు.

'నీ చెల్లాయి ఎవరో ముష్టివాణ్ణి ప్రేమించలేదన్నయ్యా! సంఘంలో ఓ స్థానమున్న వ్యక్తినే ప్రేమించింది. హరిప్రసాద్ భార్యగా నా జీవితం నువ్వు వూహించినంత హాయిగానూ గడవగలదన్నయ్యా!'

'హు. నిన్ను బంగారులో పెట్టి పూజించినా వాడు అనాథే. నా డబ్బుతో పైకొచ్చిన వాడే. నా చెల్లాయి అల్లాంటి వాణ్ణి ఏనాటికీ ప్రేమించదు.'

మరి వూహించనంతగా సువర్ణలో ఓ విధమైన రోషం పొంగింది.

* * *

కనుచీకటి వేళ హరిప్రసాద్ ఒంటరిగా యింట్లోనే వున్నాడు, ఆనాటి ఫైల్సు చూసుకుంటూ.

తలుపు చప్పుడయ్యేసరికి వెళ్ళి తెరిచాడు.

ఎదురుగ్గా నీరసమైన మొహంతో నిల్చున్న సువర్ణను చూడగానే ఆశ్చర్యపడ్డాడు.

'మీరా! ఫోన్‌చేసివుంటే నేనేవచ్చివుండేవాడినికదా. కృష్ణ యింట్లోలేడా?' ఆశ్చర్యంగానే అడిగాడు.

యిన్నాళ్ళ తమ పరిచయంలో ఎక్కువ హరిప్రసాదే కృష్ణమోహన్ యింటికి వెళ్ళేవాడుగాని సువర్ణ, పద్మ హరిప్రసాద్ యింటికిరావడం చాలాతక్కువ. అల్లాంటిది

ఈరోజు సువర్ణ అలా వచ్చేసరికి ఆశ్చ ర్యంగావుంది హరి ప్రసాద్‌కు.

హరిప్రసాద్‌ను తప్పించుకువచ్చి కుర్చీలో కూర్చుంది సువర్ణ.

'నేను మీ యింటికి వచ్చేశాను.' అంది.

'యిది చాల బావుందండి. మీరు చెప్పక పోయినా అది తెలుస్తూనేవుందిగా' నవ్వుతూ అన్నాడు హరిప్రసాద్.

'అలాకాదు. మీ యింట్లో శాశ్వతంగా వుండటానికి వచ్చేశాను.'

అయోమయంగా చూశాడు హరిప్రసాద్.

'మీరేం చెప్తున్నారో నాకు అర్ధం కావడంలేదు. యింట్లో అలిగివచ్చారా?'

'లేదు' అంటూనే తలవంచుకొని అంతా చెప్పింది చెప్పింది సువర్ణ.

చిన్నగా నిట్టూర్చాడు హరిప్రసాద్.

'నిజం. కృష్ణ చెప్పింది చాల నిజం సువర్ణా! కృష్ణనే లేకపోయివుంటే నేను ఈనాడు యీస్థితిలో వుండేవాణ్ణికాను. నేను మిత్రద్రోహిని, కృతఘ్నుణ్ణికాలేను' బాధగా అన్నాడు హరిప్రసాద్.

'అంటే?!...ఓ స్త్రీ మిమ్మల్ని కోరి వస్తే మిత్రద్రోహిని అవుతాననే భయంతో వెళ్ళిపొమ్మని నిర్దాక్షిణ్యంగా చెప్పగలరా?' సూటిగా చూస్తూ మెల్లిగా అంది సువర్ణ. స్వరంలో ఎక్కడలేని బాధంతా వుంది.

'నిజమే. సువర్ణలాంటి కన్య తనకు తానై ప్రేమించాననివస్తే, అందులో స్త్రీ ప్రేమ అనేది ఎరుగని తన దగ్గరికి వస్తే ఎలా వద్దనగలడు? పైగా అంత కంటే అదృష్టం ఏముంటుంది తనలాంటి వాడికి.

మొట్టమొదటిసారి సువర్ణ సున్నిత మైన చేతిని తన చేతుల్లోకి తీసుకున్నాడు హరిప్రసాద్.

'ఈక్షణంనుంచి నువ్వు...నా దానవు సువర్ణా!' ప్రేమగా అన్నాడు.

స్త్రీకి ఎవరో ఒకరు తనని ప్రేమించే వాళ్ళు కావాలి' అలా లేకుండా ఓక్షణం కూడ జీవించలేదు. తల్లిదండ్రుల్లా ప్రేమిం చిన అన్నా వదినల్ని విడిచిపెట్టిన సువర్ణ హరిప్రసాద్ మనసు తెలుసుకునేంతవరకు నడిసంద్రాన నావలా వణికిపోయింది. హరి ప్రసాద్ ప్రేమతో 'నువ్వు నా దానవు సువర్ణా!' అనగానే అతని ఒళ్ళోవాలి వెక్కివెక్కి ఏడ్చేసింది.

ఆరోజు రాత్రే ఆవూరిని విడిచిపెట్టే శారు. బొంబాయిలో స్థిరపడిపోయారు హరిప్రసాద్, సువర్ణలు.

* * *

మరుసటిరోజు వార్డ్ డాక్టర్ చెప్పిన మాటలు విని ఆశ్చర్యపోయింది సువర్ణ. 'అన్నయ్య...నేను ఈ కేసు తీసుకోను అని అంత ఖచ్చితంగా చెప్పిన అన్నయ్య...వారికి ఆపరేషన్‌చేస్తాడా?' అనుకొని.

ఎంతో సంతోషపడిపోయిన సువర్ణ మనసులో అప్రయత్నంగానే అనుమానం బయల్దేరింది.

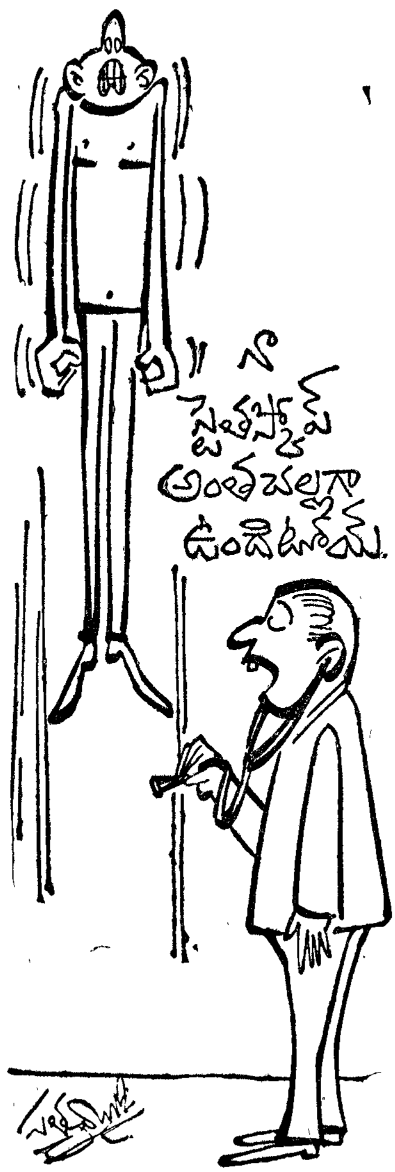

'ఆయనమీది కోపంతో ఏమిచేస్తాడో నని.' వణికిపోయింది.

తెల్లటి బెడ్‌మీదపడుకున్న హరిప్రసాద్ మొహంవైపు చూసింది.

మొహంలో మునుపటి కళాకాంతులు లేకపోయినా పెదవులమీద తరగని ఆ చిరు నవ్వు నిర్మలంగా అల్లాగే వుంది.

* * *

కృష్ణమోహన్ హరిప్రసాద్‌ను, సువ ర్ణను మరీ కలుసుకోలేదు. ఆపరేషను థియేటరులో డాక్టరుగా ఓసారి హరిప్రసాద్‌ను పరీక్షించాడేగాని మరింకేమీ మాట్లాడలేదు.

మరుసటిరోజే హరిప్రసాద్‌కు కృష్ణ మోహన్‌చేసే మేజర్ ఆపరేషను.

* * *

హరిప్రసాద్‌ను ఆపరేషను థియేటరు లోకి తీసికెళుతూవుంటే ఒళ్ళంతా కళ్ళు చేసుకొని చూసింది సువర్ణ.

కళ్ళతోనే చిన్నగా నవ్వాడు హరి ప్రసాద్.

మంగళసూత్రాల్ని భక్తిగా కళ్ళ కద్దు కుంది సువర్ణ.

ఓ అయిదు నిముషాల్లో తెల్లటి పొడ వైన కోటులో గంభీరంగా ఆపరేషను థియేటరు ముందుకువచ్చి నిలబడ్డాడు కృష్ణమోహన్.

ఓక్షణకాలం అలా నిలబడిన కృష్ణ మోహన్ను చూడగానే మనసులో ఎన్నెన్నో ఆశలురేగాయి. పరిగెత్తికెళ్ళి ఏమేమో చెప్పాలనుకుంది. అంతలోనే నిర్లక్ష్యంగా లోపలికి అడుగుపెట్టాడు కృష్ణమోహన్.

పాలపొంగుమీద నీళ్ళు చల్లినట్ల య్యింది సువర్ణకు.

ఎంతో యిదిగా అణగద్రొక్కుకుం టున్న అనుమానాలన్నీ విషసర్పాల్లాగ చుట్టుకున్నాయి మరీ.

అక్కడున్న వారంతా తనవైపే జాలిగా చూస్తున్నట్లనిపించింది.

తన నుదుట అప్పటికప్పుడే కుంకుమ తుడుచుకుపోతుందేమో నన్నభావం మరీ పిచ్చిగా చేసేసింది.

క్షణక్షణానికి వాచీ చూసుకుంటున్నా గడియారంలోని ముల్లు కదలనట్లే కనిపి స్తూంది. యింతలో ప్రక్కవార్డులోనుండి ఎవరో స్త్రీకెవ్వున ఏడ్చిన శబ్దం.

నష్టజాతకుడు

పులిక్కిపడి మెరిగళసూత్రాల్ని తడుముకుంది సువర్ణ.

* * *

ఆపరేషను థియేటరులోనుండి బయటకు వచ్చిన కృష్ణమోహన్ చిన్నగా నిట్టూర్చి నుదుటపట్టిన చెమటను కర్చీపుతో తుడుచుకుంటూ నిలబడ్డాడు. దరిదాపుల్లో సువర్ణ ఎక్కడా కన్పించలేదు.

చిన్నగా గొణుక్కున్నాడు 'చెల్లాయ్!' అని—

యింతలో నర్సువచ్చి ఓ కాగితం అందించింది.

'లోపలున్న పేషంటు మిసెస్ మీకిమ్మన్నారు సార్' అని.

ఆత్రుతగా విప్పాడు కృష్ణమోహన్.

'అన్నయ్యకు,

రెండేళ్ల క్రితం ఆయనకు కాన్సర్ అని తెలిసిన క్షణంనుంచే డాక్టర్లందరూ ఆయనమీద ఆశ వదిలేశారు. డాక్టర్లందరూ ఆశ వదిలినా ప్రాణమున్నంత వరకు నా ఆశని చంపుకోలేను కదా. కన్పించిన ప్రతి డాక్టరుకూ చూపించాము. చివరికి బొంబాయిలోని డాక్టరు జగన్మోహన్ 'కాన్సర్ స్పెషలిస్టు ఒకరున్నారు. కన్సల్టు చెయ్యమని' నీపేరు చెప్పాడు. నీ దగ్గరికి వచ్చేదాకా నాకు ఆ డాక్టరు నువ్వేనని తెలియదు. ముందే తెలిసివుంటే వచ్చేదాన్ని కానేమో? ఏమైతేనేం వచ్చాను. నువ్వు ఈ కేస్ తీసుకోనని చెప్పి, మళ్లీ నువ్వే తీసుకునేసరికి నా మనసు వద్దనుకున్నా కీడును శంకిస్తోంది. పైగా నువ్వన్న మాటలు యింకా బాగా జ్ఞాపకం వున్నాయి. నిజమే అన్నయ్యా! ఆయుష్య వున్నవాడికి ఏం చెయ్యకపోయినా బ్రతుకుతాడు. లేనివాడికి ఏం చేసినా బ్రతకడు. అలాగని డాక్టరుకు చూపించకుండా వుంటామా? మానవ నైజం చాలా విచిత్రమైంది. వేదాంతం మాట్లాడుతూనే సంసార లావణ్యం కోసం గింజుకుంటారు. నా సంతృప్తి కోసం, ఆయన బ్రతుకుతారనే ఆశకొద్దీ నువ్వు ఆపరేషన్ చేస్తానంటే చాలా సంతోషమైంది. కాని ఏదన్నా అయితే... నాకు నీమీద కలిగిన అనుమానాన్ని మర్చిపోలే నన్నయ్యా. జీవితాంతం మర్చిపోలేను. నా దురదృష్టానికి నువ్వే కారకుడవు అన్న విషయం మరువలేను. పైగా ఆయన లేకుండా జీవించనూ లేను. నా నుదుట కుంకుమ లేకుండా బ్రతకనూలేను. క్షమించన్నయ్యా!

మా యిద్దరికీ నువ్వు పెళ్లి చెయ్యకపోయినా కనీసం యిప్పటికైనా నీచెల్లాయి హృదయాన్ని అర్థం చేసుకున్నా చాలనుకుంటాను.

నీ,

'సువర్ణ'

కాగితం మడిచి, కృష్ణమోహన్ బరువుగా నిట్టూర్చాడు.

లోపలికెళ్లి హరిప్రసాద్ వైపు చూశాడు. మత్తుమందులోనిర్మలంగా నిద్రపోతున్నాడు హరిప్రసాద్. యింకొద్ది సేపట్లో లేవవచ్చు

'లేచి నా సువర్ణ ఏదని అడిగితే?'

విరక్తిగా నవ్వుకున్నాడు కృష్ణమోహన్.

'కాన్సర్ కోరల్లోనుండి బ్రతికి బయటపడ్డ నీ హరి అదృష్టవంతుడే చెల్లాయ్! ...కాని...కాని వాడు నష్టజాతకుడే.'

కను కొలకుల్లోనుండి రాలబోతున్న నీటిని కొనగోటితో తుడిచేసి, థియేటరు బయటికి వచ్చేశాడు కృష్ణమోహన్. ●

ప్రొ॥ అల్లాడి రామకృష్ణన్

మద్రాసులో గణితశాస్త్ర పరిశోధనా సంస్థ డైరక్టర్ ప్రొ. అల్లాడి రామకృష్ణన్ గారు గణితశాస్త్రంలో అంతర్జాతీయ ఖ్యాతి కలవారు. వీరి ప్రచురణలు వందపైన వున్నాయి. వీటిలో అధికభాగం విదేశ పత్రికల్లో ప్రచురితమయ్యాయి. వారి పరిశోధనలు ఖగోళ భౌతికశాస్త్రం, కాస్మిక్ కిరణాలు క్షేత్ర సిద్ధాంతం, మూలకణాల (ఎలిమెంటల్ పార్టికల్స్) మొదలైన రంగాల్లో సాగాయి. జూరిక్ యూనివర్సిటీకి చెందిన ప్రొ. డబ్ల్యు. హైట్లర్ ఆహ్వానంమీద ప్రొ. రామకృష్ణన్ కాస్మిక్ కిరణాల్నిగురించి గ్రంథం ఒకటి రాసారు. ఇది 1962లో పెర్గమన్ ప్రెస్ (లండన్) వారిచే ప్రచురితమయ్యింది. 1968లో ఈ గ్రంథాన్ని రష్యన్ భాషలోకి అనువదించారు. వీరి గ్రంథం ఇంకొకటి అకడమిక్ ప్రెస్ (అమెరికా) వారిచే ప్రచురింప బడుతోంది. ప్రొ. రామకృష్ణన్ గారివద్ద అనేక మంది విద్యార్థుల్ని శిక్షణ పొంది, డాక్టరేటు బిరుదులు సంపాయించారు. నిజానికి మన దేశంలో కేవలం గణితశాస్త్ర పరిశోధనలకోసం ఉద్దేశించబడిన సంస్థ మద్రాసు సంస్థ ఒక్కటే అని చెప్పవచ్చు.

ప్రొ. రామకృష్ణన్ వయస్సు సుమారు 50 సంవత్సరాలు. విద్యాభ్యాసం మద్రాసు యూనివర్సిటీలో జరిగింది. తర్వాత మాన్‌చెస్టర్

యూనివర్సిటీ (ఇంగ్లండ్)లో పి. హెచ్. డి. డిగ్రీ తీసుకున్నారు. కొంతకాలం మద్రాసు యూనివర్సిటీలో ప్రొఫెసర్‌గా పనిచేశారు.

ప్రొ. రామకృష్ణన్ మొత్తం 15 దేశాల్లో 67 విశ్వవిద్యాలయాల్లోనూ, ఇతర పరిశోధనాసంస్థల్లోనూ విజిటింగ్ ప్రొఫెసర్‌గా పని చేశారు. పన్నెండు దేశాల్లో జరిగిన 20 అంతర్జాతీయ సమావేశాల్లోనూ, సదస్సుల్లోనూ పాల్గొన్నారు. వీరు యువ శాస్త్రజ్ఞుల్ని తరిఫీదు చెయ్యడంలో, వారిలో సృజనాత్మక శక్తిని, స్వతంత్రంగా ఆలోచించే శక్తినీ పెంపొందించ డానికి నూతన పద్ధతుల్ని అనుసరిస్తున్నారు.

—డా॥ ఆర్. ఎల్. ఎన్. శాస్త్రి.